Jüdische Pester Zeitung.

יי־ד י ש ע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אויך קאסטעט
פיר עסטערריי־אונגארן
מאנציעהריג 10 גולדען עסט.־וועהרונג.
האלבציעהריג 5 " " " "
פיערטעליאהריג 2½ " " " "
פיר אויסלאנד
מאנציעהריג 11 גולדען עסט.־וועהרונג.
האלבציעהריג 5½ " " " "
פיערטעליאהריג 2¾ " " " "

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדען טאג
פרענומעריען
אונד דיע פיענומעראציאנס־פרייס
בעזאהלען מיט דעם פעסטאמט דעם
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט־נאססע נו. 1.
וואהרן מאן אייר דיא פרענומעראציאנס־גלעזער צו ווענדען בעליעבען.

פעסט, מיטטוואך יום כסליו ה.ת.ר.ל.ו.

Nr. 102, זיעבענטער יאהרגאנג

Pest, den 15. Dezember 1875.

פאָליטישע איבערזיכט.

גראָס אנדראשי האט דיא ראשה מיט זיינער פאָליטיק איינגן גראסען זיג ערזונגען. ער האט געמעליך דיא ראשה־שלעגע אבגעפאסט, וועלכע דער טרקישען רעגיערונג עדטעלט ווערדען זאָלען, אים דען פיערען אין דער הערצעגאָווינא הערצישטעלען.

דייטשלאנד האט דיא ראשה־שלעגע דעם גראָפען אנדראשי, אָבלייך אלס זעהר גוט בעפונדען, דאָס מאכטע אבער דיא רוסישע רעגיערונג איינע שווערנוטהען, דיא שיקטע דיא ראשה־שלעגע מיט איינען פאָן אידר פאָרגעאמענען פערעגיערונגען נאך ווען צוריק. אבער גראָס אנדראשי איזט עבען דער מאן נוכט, דער זיך אויכט צוריקזעקען לאסט. ער אומארבייטעט זיינע ראשה־שלעגע פאָן נייעם אונד שיקטע דיא וועלכע נאך פעטערסבורג. עטצט וואָרדען דיעזעלבען אייך פאָן דער רוסישען רעגיערונג אנגאמען. דיא דריא מעכטע: רוסלאנד, דייטשלאנד אונד עסטערריי־אונגארן זינד אלזו בעטרעפפס יענער ראשה־שלעגע, וועלכע דיא דער טרקייא ערטהיילען וואָלען, מיט איינגעדר פאָלל־קאממער איינפערשטאנדען. גראָס אנדראשי וויסד איזט דאמיט בעאָפטראגט ווערדען, פיר דיא בעפאָלגונג דיעזער ראשה־שלעגע אין דער טרקייא זאָרגע צו טראגען. — עס לייגט אין דיעזעס איפטראגע פיר דען גראָפען וויליאם אנדראשי דיא אנערקענונג אלדער דריא מעכטע פיר דאס האהע פערדיענסט, וועלכעס ער זיך מיט זיינען ראשה־שלעגען ערוואָרבען האט.

אב אינגעס דיא טרקייא דיעזע ראשה־שלעגע וואָהל אנגעהמען ווערדע, האט אינטערלעגע גאר קיינעס צווייפעל. דיא טרקייא ניממט אלדע ראשה־שלעגע געגען אָן, אבער דיא פרדט זיא נוכט איס. בעשטאנד דיא דיא גאנצע טרקישע פאָלטיק איר בזהער גיר אין דער קיעסס: דעס פאָלקע אלדעס צו פערשפרעכען, דיעזע פערשפרעכונגען אבער נוכט צו האלטען: דיא דריא מעכטע ווערדען דאהער קיינע גרינגע ארבייט האבען, ווען זיא עס ווירכליכען ווערדען וואָלען, דאס דיא פאָן אידנען ערטהיילטען ראשה־שלעגע אין דער טרקייא נוכט בלאס אנגענאמען, זאנדערן אויך דורכגעפיהרט ווערדען וואָלען!

אין פראנקריך שיינט דיא רעפובליק צו ערשטארקען אונד טעגלך פעסטער בארען צו זיינען. דיא פראנצאזיסע אנציאנאל־פערזאמלונג האט געטהאן אין דאס אבגעהיזו וואלכע מונטלעכע גוטהעדלס, וועלכע צום גראָסטען טהייל דען רעפובליקאנערן אנגעהערען. דיא גענעמיגונג רעגיערונג אין פראנקריך איזט אבער אינע זאנגאנגע פאנזעראטיוע. אונטער אינער וואָלען רעגיערונג פאנגט דיא רעפובליק בעפעסטיגען. דא אבער דיא גענאנזיסען דעס פראנצאזישען אבערהייזעס דען רעפובליקאנערן אנגעהערט, זא איזט עס וואהרשיינליך, דאס דיא גענעמיגונג רעגיערונג געשטרעבט ווירד. אן אידרע שטעלע ווירד אבער דאנן אינע רעגיערונג טרעטען, וועלכע דורך אינע דורך רעפובליקאנישע איזט אונד אונטער וועלכע דיא רעפובליק פיר אלדע צוקונפט בעפעסטיגט ווערדען זאָלל.

אין דער אינגערן פאָליטיק עסטערריכס שיינט אייגע טיעף גערעגערע עגרעגונג זיך פאָלגעגרען

צו וואָללען. דיא עס אללגעמיין הייסט, האט רוסטער פאָן שמעל־ילנג אייזיכט, צום מיסיסטער־פרעזידענטען ערנאנגט צו ווערדען. אין פיר עסטערריך ווערע דיא ערזעגונג שמעלינגס צום מיניסטער־פרעזידענטען אין בעדייערליכער הינסיכט. אללע וועלט ווייס יא, דאס הערר פאָן שמעלינג עבען קיין גראָסער פריינד דער פרייהייט איזט. דיא פרייהייט, דיא בזהער אין עסטערריך ערזונגען וואָרדע, דאָן אינטער דער רעגיערונג אינעס שמעלינג לייכט ווערדע פערלאָרען געהען. אבער נאך אייגע גראָסערע געפאָהר ווירד פיר אים אינגאָרן אין דער ערזעגונג שמעלינגס מיניסטער־פרעזידענטען לייגען. שמעלינג איזט פעלליכט קיין פיינד דער אינגאָרן, אבער ער איזט געוויס אין פיינד דעס צווייטען עסטערריך אונד אינגאָרן אנגעשלאָסענען אייזנ לייב עס. בעפאָר דער אינגאָרן צו שטאנדע געקאמען, מוסטע שמעלינג ווידדער עדסט געשטרעבט ווערדען. גין פראגע עס זיך: ווען שמעלינג ווערע אייפיטעהט, אב ער נוכט דען אינגאָרן צו שטרעבען צו שטרעבען דורך אנגע, ווערה לאנגע, דאס הערר שמעלינג דען אינגאָרן, ווערכע ווינע בעדיענגען נוכט אנגעהמען וואָללען, מיט שטאָלץ צוריקפען: נוכ, געהעט אייערעס ווענעס, ווייר לאנגען וואָרטען! גין איזט דער אינגאָרן דא: הערר שמעלינג מוסטע אלזו פאר אללעס געפאָלגען ווערדען: אב ער דען אינגאָרן איס פאָללעס הערצען אנערקענגע? עס איזט הייבייא נוכט צו פערגעסען, דאס פאָלגע פיגטע אים עסטערריך־אינגאָרישען אינגאָרן שאן אים געכסס־פאָלגערדען אהרע צו אייגער ערגיערטען פערפאסונג געלאנגען ווערדען — ווען גין הערר פאָן שמעלינג אן דיא שפיטע דער עסטערריכישען רעגיערונג געלאנגט, דאָן ווירד אינגאָרן מיט איהם אייגען הארטען קאמפף צו בעשטעהען האבען.

אים אינגאָרישען ווייסטאנד ווערען דיעזע ווייבע דיא בעראטהונגען נוכט פאָן בעזאנדערעס אינטערעססע. דער אינגאָרישע־לינקע דעפוטירטע הערר פאָ מאכטע אין דער געסטרינען זיטונג דער לינגע אייגע בעליידיגונגען דען פאָרזיטץ אין אלדע פרייהייטען אונד אלדע אינגאָרישע־גלעבער איזט, אלס אלדע פרייהייטען־ערזונגען דער אינגאָרישען־ערגאנגען אין דער ווייבע דער אינגאָרישען־ערזונגען דאָרען פערהינדערט.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (יי ע ר א י ז ט א י נ ע נ ט ל י ר ק ר א נ ק.) ווייר האבען בעריישט פאָן אייגען וואכען געמעלדעט, דאס דער שווייגערוואטר אנזערעס לאנדס, פרינץ לעאָפאָלד פאָן באיערן, איין בריסס־ליידען האבע, ווייסהאלב ער זיך פיר אייניגע מאנאטע נאך אלזו אלדער (אין נאר־אפריקא) בעגעבען מוסטע, אים אין דער דארטיגען געזונדען לופט פיר דיא ווערדערהערשטעלונג ווערע גע־זונדהייט אין גיגע צו טראגען. גלייכצייטיג בעריכטעטען ווייר, דאס זיינע פרוא, פרצהרצאגין גי־זעלא, עס נוכט דולדען וואָללטע, דאס איהר מאגן אללין אין אייגע ווייטע געגענד וואנדערע. דיא אנטשלאָס זיך דאהער, טראטצדעם זיא ערסט אינלענגסט דאס וואכענבעטט פערלעס, דיא ווייטע אינד בעשווערליכע רייזע מיט איהרעס מאנגע מוטצמאכונג. אללע וועלט בעוואונדערטע מיט רעכט דאס עדלע הערין אונד דיא צערטליכקייט דער ערצהרצאגין. אבער ווייא דיא צייטונגען זאָ־אבען מעלדען, פערהאלט עס זיך מיט דער איר־זאכע דער בעריישט ערפאָלגטען רייזע נאך אלזער פאָלגעלערמאסען: נאך דער אנטבינדונג דער ערצהרצאגין בעמערקטען דיא אייגע אין דער־זעלבען געמלר אייגע בריסס־קראנקהייט, וועלכע ערסט אים אנגעשטעהען ווייר. זיא רעטהען דאהער דעס פרינצען לעאָפאָלד, דאס דיא ערצהרצאגין פיר אייגע מאנאטע נאך אלזער געהיר, דא נור דורך דיא דארטיגע געזונדע לופט דאס איבעל בעריכטיגט ווערדען מאגנטע. אלל דאס ווערע אָהל נאמען אייגאָר. אבער אייגע אנדערע שווערנוטהען ווייר דא אים ווענע. מאן וואָללטע געמלר דער ערצהרצאגין דאס גרהיימיס נוכט אנטדעקען, דאס זיא מיט אייגער בריסס־קראנקהייט בעראָפ־טעט זיא, דאמיט זיא נוכט ערשרעקע. ווייא אלזא דא פערפאָהרען? ווייא זאָללטע מאן דער ערצ־הערצאגין דיא קראנקהייט פערשווייגען אונד זיא דענגאך נאך אלזער בריגגען? גין פיעל איהרעס ערטהיילען מאגנע, דעס פרינצען לעאָפאָלד, איין נאר גטעטר גראנקע איין. ער קאם געמלר פאָם אקסערצירען הייס אונד שטעללטע זיך אינ־ווי אהל, אינדעס ער אגנאב, ער האבע זיך בייס עקסערצירען דורך אייגען טרינק מאלטען אייגען הוסטען ציגגאנגען. דיא אדצטע ווירדען זאָפאָרט בעריפען אונד ערקלערטען (דא דיא זאבע פרייהער מיט דענזעלבען שאן אין דיע־זער ווייזע אבגעמאכט ווירד), דער פרינץ מיס־סע פיר אייגע מאנאטע נאך אלזער רייזען. — דיא ערצהרצאגין ערקלערטע גין, זיא ווייללע דען פרינצען גיכט אללין לאססען, זאנדערן אים ווירדען פרייז דיא רייזע מטמאכען, דאמיט זיא איבער דען גענזדהייטס־שטאנד איהרעס מאנגעס זעלבסט ווייאכען מאגנע. דעמעט ווייר דער צוועק ערריכט, דיא ערצהרצאגין רייזטע געמלר נאך אלזער, אהנע דאס מאן דערזעלבען פאָן איהרעס ווירדען עטוואס גזאגט העטטע, גענעגוערטע בעפינדען זיך פרינץ לעאָפאָלד מיט ערצהרצאגין גזיגלא בעריכטס אין אלזער. דיהרעגנ איזט עס אנצוזע־הען, מיט וועלכער צערטליכקייט זיא איהרען מאגן, דען זיא נאטירליך פיר דען קראנקען האלט, מיט אללען בעקיעמלליכקייטען דעם לעבענס צו פערזאָרגען בעשטרעבט איזט. דער ערצהרצאָג לאָבעלט מיט אינגער הערצליכקייט צו דען בעמיהונגען זייער פרייא, דער ער דאך אים דיא גאנצע וועלט נוכט ענטדעקען ווירדע, דאס אייגענגלוד זיא דיא קראנקע זיא. אללערדינגס איזט דיא בעזאנדערע צערטליכקייט דעס פרינצען לעאָפאָלד צו בעזאָרגען, דער זיינע פרוא נוכט בלאס נאך אלזער בעגלייטעט האט, זאנדערן זאָגאר מאנאטע הינדורך דיא אינגאנגענהייט אללע אייגעס קראנ־קען שפעלט, דאמיט זיינע פרוא נור נוכט ער־פאָהרע, דאס אייגענטליך זיא דיא קראנ־קע ווייא!

* (ווייא דער לעהרער, זא דיא שיל ע ר.) גין שטעללט עס זיך הערויס, דאס דער ווערגע־האט אין דער ווייגער אינוועדוטעע נוכט בלאס דען פראָפעסאר בילראָטה ערפאָסט האט, זאנדערן אויך אייגען גראָסען טהייל זיינער שטו־דענטען. פאָרגען זאמסטאג ערהאב זיך דיטענס

זיא ענטשלאָס זיך דאהער, טראטצדעם זיא ערסט אינלענגסט דאס וואכענבעטט פערלעס, דיא ווייטע אינד בעשווערליכע רייזע מיט איהרעס מאנגע מוטצמאכונג. אללע וועלט בעוואונדערטע מיט רעכט דאס עדלע הערין אונד דיא צערטליכקייט דער ערצהרצאגין. אבער ווייא דיא צייטונגען זאָ־אבען מעלדען, פערהאלט עס זיך מיט דער איר־זאכע דער בעריישט ערפאָלגטען רייזע נאך אלזער פאָלגעלערמאסען: נאך דער ענטבינדונג דער ערצהרצאגין בעמערקטען דיא אייגע אין דער־זעלבען געמלר אייגע בריסס־קראנקהייט, וועלכע ערסט אים ענטשטעהען ווייר. זיא רעטהען דאהער דעס פרינצען לעאָפאָלד, דאס דיא ערצהרצאגין פיר אייגע מאנאטע נאך אלזער געהיר, דא נור דורך דיא דארטיגע געזונדע לופט דאס איבעל בעריכטיגט ווערדען מאגנטע. אלל דאס ווערע אָהל נאמען אייגאָר. אבער אייגע אנדערע שווערנוטהען ווייר דא אים ווענע. מאן וואָללטע געמלר דער ערצהרצאגין דאס גרהיימיס נוכט אנטדעקען, דאס זיא מיט אייגער בריסס־קראנקהייט בעראָפ־טעט זיא, דאמיט זיא נוכט ערשרעקע. ווייא אלזא דא פערפאָהרען? ווייא זאָללטע מאן דער ערצ־הערצאגין דיא קראנקהייט פערשווייגען אונד זיא דענגאך נאך אלזער בריגגען? גין פיעל איהרעס ערטהיילען מאגנע, דעס פרינצען לעאָפאָלד, איין נאר גטעטר גראנקע איין. ער קאם געמלר פאָם אקסערצירען הייס אונד שטעללטע זיך אינ־ווי אהל, אינדעס ער אגנאב, ער האבע זיך בייס עקסערצירען דורך אייגען טרינק מאלטען אייגען הוסטען ציגגאנגען. דיא אדצטע ווירדען זאָפאָרט בעריפען אונד ערקלערטען (דא דיא זאבע פרייהער מיט דענזעלבען שאן אין דיע־זער ווייזע אבגעמאכט ווירד), דער פרינץ מיס־סע פיר אייגע מאנאטע נאך אלזער רייזען. — דיא ערצהרצאגין ערקלערטע גין, זיא ווייללע דען פרינצען גיכט אללען לאססען, זאנדערן אים ווירדען פרייז דיא רייזע מטמאכען, דאמיט זיא איבער דען גענזדהייטס־שטאנד איהרעס מאגנעס זעלבסט ווייאכען מאגנע. דעמעט ווייר דער צוועק ערריכט, דיא ערצהרצאגין רייזטע געמלר נאך אלזער, אהנע דאס מאן דערזעלבען פאָן איהרעס ווירדען עטוואס גזאגט העטטע, גענעגוערטע בעפינדען זיך פרינץ לעאָפאָלד מיט ערצהרצאגין גזיגלא בעריכטס אין אלזער. דיהרעגנ איזט עס אנצוזע־הען, מיט וועלכער צערטליכקייט זיא איהרען מאגן, דען זיא נאטירליך פיר דען קראנקען האלט, מיט אללען בעקיעמלליכקייטען דעם לעבענס צו פערזאָרגען בעשטרעבט איזט. דער ערצהרצאָג לאָבעלט מיט אינגער הערצליכקייט צו דען בעמיהונגען זייער פרייא, דער ער דאך אים דיא גאנצע וועלט נוכט ענטדעקען ווירדע, דאס איינגענגלוד זיא דיא קראנקע זיא. אללערדינגס איזט דיא בעזאנדערע צערטליכקייט דעס פרינצען לעאָפאָלד צו בעזאָרגען, דער זיינע פרוא נוכט בלאס נאך אלזער בעגלייטעט האט, זאנדערן זאָגאר מאנאטע הינדורך דיא אינגאנגענהייט אללע אייגעס קראנ־קען שפעלט, דאמיט זיינע פרוא נור נוכט ער־פאָהרע, דאס אייגענטליך זיא דיא קראנ־קע ווייא!

* (ווייא דער לעהרער, זא דיא שיל ע ר.) גין שטעללט עס זיך הערויס, דאס דער ווערגע־האט אין דער ווייגער אינוועדוטעע נוכט בלאס דען פראָפעסאר בילראָטה ערפאָסט האט, זאנדערן אויך אייגען גראָסען טהייל זיינער שטו־דענטען. פאָרגען זאמסטאג ערהאב זיך דיטענס

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אויך קאסטעט
פיר עסטערריי־אונגארן
מאנציעהריג 10 גולדען עסט.־וועהרונג.
האלבציעהריג 5 " " " "
פיערטעליאהריג 2½ " " " "
פיר אויסלאנד
מאנציעהריג 11 גולדען עסט.־וועהרונג.
האלבציעהריג 5½ " " " "
פיערטעליאהריג 2¾ " " " "

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדען טאג
פרענומעריען
אונד דיע פיענומעראציאנס־פרייס
בעזאהלען מיט דעם פעסטאמט דעם
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט־נאססע נו. 1.
וואהרן מאן אייר דיא פרענומעראציאנס־גלעזער צו ווענדען בעליעבען.

דעם פערמאגענס פיר דיא ארטהאדאקסען צוריק-צוערלאנגען. דיא קליינע יידישע געמיינדע צו טע-טעני בעזיטצט געגענווערטיג אין אלגע דיזער שפאלטונג צווייא קינדער - שולען, צווייערלייא שוחטים, 2 בעט-הייזער אוז"ו. וועלכע פארטייא פריהער מידע ווערדען ווידר, דיספטע זיך באלד ציינען.

* (נאטירליכער טאד אדער פערגיפטעט?) אין ש'-א'-איהעל שטארב פאר עטווא 6 מאנאטען איין געוויסער מארטין נ'טרא', דעסען לעבען ביא איינער אסעקוראנץ אויף 4000 גולדען פערזיכערט וואר. דער פער-שטארבענע וואהרדע אהנע 2'22½—2'30 גולד, פער 50-פסד. נ'רסטע פיטשער 2'50—2'60 גולד. מאלצ-וואארע 2'75—3'20 גולד, פער 72 ווייגער פפונד.

קארן 76—80-פסד., 3.15 — 3'30 גולד.

ווייצען פער פייה-יאהר 5'05—5'05 גולד. —

האפער פער פייה-יאהר 2'48 — 2'50 גולד.

קוקורוץ פער מאי-יוני 2'72—2'74 גולד.

מעהל-פריזיז (פער ווייגער צענטנער זאממט זאק, פייא אב פעסט ;) נומ' 0: 13 גולד. 25 ק'., נומ' 1: 12 גולד. 75 ק'., נו' 2: 12 גול. 25 ק'., נו' 3: 11 גול. 25 ק'., נו' 4: 10 גול. 40 ק'., נו' 5: 9 גול. 25 ק'., נו' 6: 8 גולד. 20 ק'., נו' 7: 7 גול. 20 ק'., נו' 8: 5 גולד. 80 ק'., נו' 8½: 4 גולד. 80 ק'., פיינע קלייע 2 גול. 20 ק'., נ'אבע קלייע 2 גולד. 10 ק'.

הילזענפריכטע : נ'אסע ווייסע באהנען 3'75 גולד'., צווערגעל 4, — לינזען 5—7 גולד. ערבסען 5½ — 6½ גולד' פער צצ'., נ'רוינע מאהן 14½, בלויע 16 גול' פער מעצצען. הירזע-כריען 3'75 גולד' פער צאלל-צצ'. הירזע (קאלעש) 1'90 — 2'07 גולד. פער 82 פפד. לינזאמען 11 גולד' פער 150 פפד. — האנזאמען 2,80 — 3,75 גולד' פער 60 ווייגער פפונד.

שפיריטוס נייע מעטאדע אים קלייגען 35½—36 ק'., אלטע-מעטהאדע 36 — 37 ק'.

צוועטשקען. האכפריימא באסנישע פאס - וואארע 10'50, פריימא 9 גולד.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) 6¼—7 גולד.

ריבאל דאפפעלט-וואסניטרע 24¾ - 25 גולד.—

האנינ. נעלייטערטע 21½ - 21¾ גול., ווייסע 22 —23 גולד. וואכס-האניג 18½ גולדען.

ווייגשטיין, 28—30 גולדען. האכנ'רעדיגע 34—36 גולדען.

אונשליטט (חלב) 28½—29 גולד.

קלעזאמען אונגאריש לוצעיגע 37½ גולד.

ראטה-קלעע 28—30 גולד.

קנאפפערן: אונגארישע 17½—18½ גול' פער קיבעל. —

פעטראלעאום: אין נ'אפטס 11 גולדען.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. ביא דעם אם 9-טען ד. מ. היעי אבגעהאלטענען וואכען-מארקט וואר' דען פערקויפט 644 אכסען דאס פאאר אן 190—266 גול. 368 קיהע דאס פאאר אן 115—185 גול. 100 מעלק-קיהע דאס שטיק אן 70—145 גול. 400 שטיק שאפ דאס פאאר 10—13½ גול. הינד פלייש פער צענטנער 23 גול. 50 ק'. ביז 27 גולד. — ק'.

שאפפעללע, דייטש-וואללינע שאפפעללע צו 3'20—3'60 גולדען פער פאאר. פערבישע אונד טירקישע שווערע צו 125—135 גולד. באנאטער 130—140 גולדען פער 102 שטיק.

הייטע ווייר נאטירען: אונגארישע קוה-הייטע 50—56 גולד. אכסענהייטע טראקענע 56—60 גולד. קאלבפעללע אהנע קאפפע 120—125 גולד., מיט קאפפען 105—110 גול. ראפהייטע 5½—11½ גול.

לעדער: פפערדהייטע איבער 40-פפד. 104—106 גול. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאן 18—22-פפד. 103—105 גולד., צווייימאל פערזעטצטע טערצען 25—35-פפד. 100—102 גולד. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאן 35—40-פפד. 104—106 גולד. קוה-הייטע נעצאגענע 11—12 פפד. 115—125 גולדען, נאגען פיינע 130—145 גולד.

קאלבלעדער מיטעל 245 — 255 גולד. פיינע 265—285 גולד.

שאפוואללע: פערקויפט וואיידען 110 צטר' איינשור פיר טור צו 109 גולד. אונד 100 צטר' נערינגע איינשור צו 80 גולד.

וויינער פריזיז.

ריבאל 25 גולדען. —

לינגאל 20 גולדען. —

פעטראלעאום 11 גולד.

שפיריטוס 36¾ ק'.

וויייצען אינפערנדעדט, פערקויפט 25000 צטר. פריזיז באנאטער 84—85-פפד. 5'30 — 5'40 גולד' אב ראאב פער צטר.

קארן, נייער 78—79-פפינדיג 3'50—3'60 גולד' פער 80 ווייגער פפד.

האפער אונגארישער אינגרייטעטער אב ווייען 50-פפד. 5'20—5'30 גולדען פער צטר'.

קוקורוץ באנאטער אב ווייגן פער צטר' 2'80 —3 גולד. אונגארישער 2'80 גולד. —

נרסטע סלאוואקישע אין ווייגן 70—73-פפד. 3'70—3'75 גולד. פער מעצצען.

ווייצען-מעהל, נומ' 0: 13—14 גולד., נו' 1: 12½—13½ גול., נו' 2: 11—12 גול. נו' 3: 9'25 — 10,25 גולד' פער ווייגער צצ'.

קארן-מעהל, נומ' 1: 9—9½ גול., נומ' 2: 7¼ — 8 גולדען פער ווייגער צצ'.

לאטטא-ציעהונג פאם 11-טען דעצעמבער 1875.

טעמעשוואר	15	67	89	7	79
וויען	23	17	86	66	28
גראץ	29	16	32	85	12

בריעפע דער רעדאקציאן.

הערן מ' ש' אין מעוא-קרעסטעס: דיא ארט אונד ווייזע דער נייען אונגארישען יענטעו-אנלייהע קאנגען זיא נור דאנן גיינדליך פערשטעהען, ווענן זיא אונזערען לייט-ארטיקעל אין נו' 78 מיט אויפמערקזאמקייט דורכלעזען.

פרא-אנטוואר-טריכער רעדאקטער: מאיר ברייז.

אייגע הייטיגע דעפעשע מעלדעט: אויף דעם דאמפפ-שיפף „מאזעל", וועלכעס פאן ברעמען איס נאך אמעריקא אבפאהרען זאללטע, האטטע זיך איינע מיט פולווער געפיללטע קיסטע ענגטצינ-דעט, וואדורך 50 מענשען אים איהר לעבען גע-קאממען זינד. אויך צאהלרייכע אימלייגענדע שיפ-פע אונד הייזער וואורדען שטארק בעשעדיגט.

נעשעפטסבעריכט

פעסטער-פריזיז.

קוקורוץ נייע', אב באהנ-שטאציאן 1'75—2'20 גול, פער צאלל-צענטנער אונד פער קאפסא.

האפער, נייער 2'22½—2'30 גול, פער 50-פפד.

נרסטע פיטשער 2'50—2'60 גול. מאלצ-וואארע 2'75—3'20 גולד' פער 72 ווייגער פפונד.

קארן 76—80-פפד. 3,15 — 3'30 גולד.

ווייצען פער פייה-יאהר 5'05—5'05 גולד. —

האפער פער פייה-יאהר 2'48 — 2'50 גולד.

קוקורוץ פער מאי-יוני 2'72—2'74 גולד.

מעהל-פריזיז (פער ווייגער צענטנער זאממט זאק, פייא אב פעסט ;) נומ' 0: 13 גולד. 25 ק'., נומ' 1: 12 גול. 75 ק'., נו' 2: 12 גול. 25 ק'., נו' 3: 11 גול. 25 ק'., נו' 4: 10 גול. 40 ק'., נו' 5: 9 גול. 25 ק'., נו' 6: 8 גולד. 20 ק'., נו' 7: 7 גול. 20 ק'., נו' 8: 5 גולד. 80 ק'., נו' 8½: 4 גולד. 80 ק'., פיינע קלייע 2 גול. 20 ק'., נ'אבע קלייע 2 גולד. 10 ק'.

הילזענפריכטע: נ'אסע ווייסע באהנען 3'75 גולד'., צווערגעל 4, — לינזען 5—7 גולד. ערבסען 5½ — 6½ גולד' פער צצ'., נ'רוינע מאהן 14½, בלויע 16 גול. פער מעצצען. הירזע-כריען 3'75 גולד' פער צאלל-צצ'. הירזע (קאלעש) 1'90 — 2'07 גולד. פער 82 פפד. לינזאמען 11 גולד' פער 150 פפד. — האנזאמען 2,80 — 3,75 גולד' פער 60 ווייגער פפונד.

שפיריטוס נייע מעטאדע אים קלייגען 35½—36 ק'., אלטע-מעטהאדע 36 — 37 ק'.

צוועטשקען. האכפריימא באסנישע פאס - וואארע 10'50, פריימא 9 גולד.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) 6¼—7 גולד.

ריבאל דאפפעלט-וואסניטרע 24¾ - 25 גולד.—

האנינ. נעלייטערטע 21½ - 21¾ גול., ווייסע 22 —23 גולד. וואכס-האניג 18½ גולדען.

ווייגשטיין, 28—30 גולדען. האכנ'רעדיגע 34—36 גולדען.

אונשליטט (חלב) 28½—29 גולד.

קלעזאמען אונגאריש לוצעיגע 37½ גולד.

ראטה-קלעע 28—30 גולד.

קנאפפערן: אונגארישע 17½—18½ גול' פער קיבעל. —

פעטראלעאום: אין נ'אפטס 11 גולדען.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. ביא דעם אם 9-טען ד. מ. היעי אבגעהאלטענען וואכען-מארקט וואר' דען פערקויפט 644 אכסען דאס פאאר אן 190—266 גול. 368 קיהע דאס פאאר אן 115—185 גול. 100 מעלק-קיהע דאס שטיק אן 70—145 גול. 400 שטיק שאפ דאס פאאר 10—13½ גול. הינד פלייש פער צענטנער 23 גול. 50 ק'. ביז 27 גולד. — ק'.

שאפפעללע, דייטש-וואללינע שאפפעללע צו 3'20—3'60 גולדען פער פאאר. פערבישע אונד טירקישע שווערע צו 125—135 גולד. באנאטער 130—140 גולדען פער 102 שטיק.

הייטע ווייר נאטירען: אונגארישע קוה-הייטע 50—56 גולד. אכסענהייטע טראקענע 56—60 גולד. קאלבפעללע אהנע קאפפע 120—125 גולד., מיט קאפפען 105—110 גול. ראפהייטע 5½—11½ גול.

לעדער: פפערדהייטע איבער 40-פפד. 104—106 גול. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאן 18—22-פפד. 103—105 גולד., צווייימאל פערזעטצטע טערצען 25—35-פפד. 100—102 גולד. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאן 35—40-פפד. 104—106 גולד. קוה-הייטע נעצאגענע 11—12 פפד. 115—125 גולדען, נאגען פיינע 130—145 גולד.

קאלבלעדער מיטעל 245 — 255 גולד. פיינע 265—285 גולד.

שאפוואללע: פערקויפט וואיידען 110 צטר' איינשור פיר טור צו 109 גולד. אונד 100 צטר' נערינגע איינשור צו 80 גולד.

וויינער פריזיז.

ריבאל 25 גולדען. —

לינגאל 20 גולדען. —

פעטראלעאום 11 גולד.

שפיריטוס 36¾ ק'.

וויייצען אינפערנדעדט, פערקויפט 25000 צטר. פריזיז באנאטער 84—85-פפד. 5'30 — 5'40 גולד' אב ראאב פער צטר.

קארן, נייער 78—79-פפינדיג 3'50—3'60 גולד' פער 80 ווייגער פפד.

האפער אונגארישער אינגרייטעטער אב ווייען 50-פפד. 5'20—5'30 גולדען פער צטר'.

קוקורוץ באנאטער אב ווייגן פער צטר' 2'80 —3 גולד. אונגארישער 2'80 גולד. —

נרסטע סלאוואקישע אין ווייגן 70—73-פפד. 3'70—3'75 גולד. פער מעצצען.

ווייצען-מעהל, נומ' 0: 13—14 גולד., נו' 1: 12½—13½ גול., נו' 2: 11—12 גול. נו' 3: 9'25 — 10,25 גולד' פער ווייגער צצ'.

קארן-מעהל, נומ' 1: 9—9½ גול., נומ' 2: 7¼ — 8 גולדען פער ווייגער צצ'.

לאטטא-ציעהונג פאם 11-טען דעצעמבער 1875.

טעמעשוואר	15	67	89	7	79
וויען	23	17	86	66	28
גראץ	29	16	32	85	12

בריעפע דער רעדאקציאן.

הערן מ' ש' אין מעוא-קרעסטעס: דיא ארט אונד ווייזע דער נייען אונגארישען יענטעו-אנלייהע קאנגען זיא נור דאנן גיינדליך פערשטעהען, ווענן זיא אונזערען לייט-ארטיקעל אין נו' 78 מיט אויפמערקזאמקייט דורכלעזען.

פרא-אנטוואר-טריכער רעדאקטער: מאיר ברייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע	קויאליטעטס-נומיינס	פער צאלל-צטר	פריכטע	קויאליטעטס-נומיינס	פער מעצצען
וויייצען, נייער באנאטער	81	4.40—4.30	קארן		80	3.35—3.25
„	82	4.55—4.45	נרסטער מאלץ		72	3.30—2.70
„	83	4.80—4.70	נרסטער פיטשער		72	2.55—2.35
„	84	5.——4.90	האפער		50	2.27—2.22
„	85	5.20—5.10	קוקורוץ באנאטער	פער מעצצען		2.25—2.20
„	86	5.30—5.25	נייער	„ צענטנער		—.—.—
„	87	—.—.—	הויזיג		50	2.10—2.—
„ פרייס	81	4.55—4.45	וויייצען מאאס פער צעצענטנער			—.—
„	82	4.65—4.60	„ פרוהאר	צ-אטר.		5.——.—
„	83	4.90—4.80	קארן „ דעצעמבער			—.—
„	84	5.10—5.—	קוקורוץ „ מאי-יוני		80 פפד.	2.72—
„	85	5.25—5.15	נערסטע „			—.—
„	86	5.35—5.30	האפער „ דעצעמבער		78 פפד.	—.—
„	87	—.—.—	„ „ פרוהאר			2.48—
			רעפס „ אינל.-פפפס.			—.—
			באללען-מעהל			ק' פל
„ פעסטער באהן	81	4.35—4.25	נומער 0			23.50
„	82	4.45—4.40	„ 1			22.60
„	83	4.75—4.60	„ 2			21.70
„	84	4.95—4.85	„ 3			19.90
„	85	5.15—5.05	„ 4			18.40
„	86	5.25—5.20	„ 5			16.40
„	87	—.—.—	„ 6			14.50
„ ווייסבוירגער	81	4.55—4.45	„ 7			12.80
„	82	4.70—4.60	„ 8			10.30
„	83	4.90—4.80	„ 8½			8.50
„	84	5.10—5.—	שפיריטוס: אלטע מעטהאדע פרוטרעפט			37.—
„	85	5.20—5.15	„ נייע „ קארטאפפעל			35.—
„	86	5.35—5.30				

קורז-טאבעללע פאם 11. דעצעמבער.

געלד-קורז

	ק' פל.
וילנער-אשיג	
ווקאפטן	
עפפעריינס-אינגאריפפס 8 גולדען גולד.	
שטיק (20 פראנקס)	
נאפאלעאנס'	
פריפישע מאאלע (קאפפעגאוויינען)	
וויפישע יוכעל	

לאאזע

1839-קי' יאפאשילד-לאאז גאנצע	—
„ רעפפא „ פיפפעל	—
1854-קי' 4 פרעצענטיגע שפאאפס-לאאז	106 25
1860-קי' „ „ גאנצע „	111 80
„ רעפפא „ פיפפעל	117 50
1864-קי' לאאז צו 100 גולדען	133 25
„ רעפפא „ 50 „	— 132
קאפא דענפפעלשיינע	21 50
פרעכענ-לאאז	31 75
קרעדיט-לאאז	— 167
קלאר-לאאז צו 40 גולדען	— 28
דאנו-דאמפפשיפף-פאארט-לאאז	93 50
אלטפרוקער לאאז	— 19
קענלעווישע „ צו 10 גולדען	— 14
קראקויער „ „ 20 „	14 75
אפנער „ „ 40 „	26 50
מאלאפפי „ „ 40 „	27 50
וויינלאלטלאאז „ 10 „	13 60
מאלם-לאאז „ 40 „	— 38

לאאזע.

יאלצערינער לאאז צו 20 גולדען	17 75
פפ. נענאלס „ „ 40 „	29 25
פפאאלזלאאז „ „ 20 „	— 16
פפאאלזלאאז „ „ 100 „	— 112
פרינפפעלר „ „ 50 „	— 59
פרעפפעלר „ „ 50 „	21 50
וואלרשטיין „ „ 20 „	— 21
וויקשטיינפפעלר „ „ 20 „	77 60
אינגאריפפ פרעמיענלאאז צו 100 גולד.	76 75
רעפפא צו 50 גולדען	— 102
וויינער לאאז	

ווערטה-פאפיערע.

אינגאריפפ נייגינענפאפיענען	80 60
אפפענפעלד-פאנאפפי	— 80
ווענצבערגיפפ	79 50
אלזאציפפ	86 25
נוקאאיינער	— 84
אינגאריפפ אייזענבאהן-אכליעקען	101 50
ווייצערבענפ-אבראהאיינס-אכליעקען	74 75
פפאאפיפיינג דער אינגאריפפען באנקעקליעקען	— 86
יים צו 5 אינראאב פערצענט	
דער אינגאריפפען הויפפטעקליעקען-באנק צו	79 25
5 אינראאב פערצענט	
דער אינגאריפפען אלגעמיינען פענקליעקען-אנשטאלט צו 5 אינר אינראאב פער-	85 75
צענט	— 87
רעפפא צו 6 פערצענט	88 25
דער פעפפפר קאפפפרצאאר-באנק	

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1875. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

אין רייבער יידישער איינוואָהנער, נאָמענס אבראַהאַם באַרקאָוו, אַם טיפֿס שווער ערקראַנקט. אַם 22-סטען סעפּטעמבער נעגען 12 אוהר מיטטערנאַכט ערוואַרטעט זיין אַרצט דיא „קרויזס", דיעזע נאַהס אבער איינע שלימע וועגענונג — אינד דער קראַנקע לאַז אים טאַדעס-קאַמפּפֿע. דער אַרצט ערקלערטע דאַס פֿיר „אַנאַיע" (נוסס), מאַן לייס מעהרערע יידען הערבייריפֿען, מאַן בעטעטע, מאַן צינדעטע מעהרערע וואַכס-קערצען אַן — — אינד זעהע! דער בעריִיס פֿיר טאַדט געהאַלטענע שאַפֿטע אטהעס, אַפּפֿעטע דיא איינען — אינד זאַה מיט בעוואינדערונג, וואַס דיא אים איהן פֿאַרגעהט. —

נין, דאַס איזט שאַן אַפּט דאַגעוועזען, שאַן פֿיערע, וועלכע אין דען לעצטען צייטען לאַנגען, זינד וועדער צו זיך גערָאַמען — אבער מאַן לעזע ווייטער אינד שטייגע!

נאַך זיינעם עוואַכען איזט דער קראַנקע וועדער איינגעשלאַפֿען, דער אַרצט ערקלערטע דען שלאַף פֿיר גזונד — אינד דעם מאָרגענס עראַכטע דער מאַנן וועדער, זאַה אים זיך ווייב אינד קינדער, וועלכע, האַלב-שרעקען אינד האַלב-פֿרייִדע, דיא וועדער-ערוואַכענע ערוואַרטעטען — דאַס ווייב וואַלטעט זיך פֿאַללער פֿרייִדע איף איהן שטרעבען, אבער ער מאַכטע אין צוטען דער אבוועהר, אינד פֿערלאַנגטע עטוואַס אין איינער שפּראַכע, וועלכע נעמאַנד פֿערשטאַנדען האַטטע.

עס מיס בעמערקט ווערדען, דאַס דיעזער אבראַהאַם באַרקאָוו פֿאַן לאַנגער שמעכטיגער גשטאַלט איזט, ער האַט דאַס איסזעהען איינעס עכטען רוסישען יידען מיט לאַנגעס שפּטציגען שוואַרצען באַרטע, זיינע אייגען זינד עכענפֿאַללס שוואַרץ, דיא נאַזע לאַנג, איסער יידיש אינד עטוואַס רוסיש פֿערשטאַנד ער נעמאַלס איינע אנדערע שפּראַכע אינד נעהאַרטע צו דען אינגעלרעטען יודען, וואַס זיא אין יענער נעגענד נאַר הייס פֿאַרקאַמען.

אינד נין בענאַגן ער נאַך זיינעם ווידער-ערוואַכען איינע שפּראַכע צו שפּרעכען, וועלכע אללען לייסען פֿערמד וואַר! דער הערבייגערופֿענע אַרצט וואַסטע זיך זעלבער ניכט דיעזע שפּראַכע צו דייטען, דאַס וויס אינד דיא קינדער, וועלכע אַפּט צו איהם געהען וואַללטען, וואַרטען פֿאַן איהם מיט פֿעראַכטונג צוריקגעשטאַסען — אינד דער אַרצט וואַר דער מיינונג, דער מאַנן ווערע פֿאַן זייגעם טיפֿס וואַהנזינג געוואָרען.

דיעזע פֿערצווייפֿלונג דער פֿאַמיליע דער אינד דורך זיין שרייבען פֿערשטענדליך צו מאַכען, ער שרעיב איינינע צייללען, דער פֿאַטער קאָנגטע ניכט לעזען, דער אַרצט קאָנגטע זיא יא לעזען, אבער ער פֿערשטאַנד ניכט, וואַס ער לאַז. דיא שרייבען וואַר מיט שאַנען לאַטייניסען בוכשטאַבען געשריבען, נור דיא שפּראַכע וואַר איינע אנדערע — אינד נעמאַנד קאָנגטע פֿערשטעהען, וויא דען אבראַהאַם באַרקאָוו צום לאַטייניש-שרייבען געקאָמען מען וויא?

דער אַרצטיגע בעפֿרעמדערע זאַכען דייערטען וואַכען, איז מאַן עגרליך דען בעשיים פֿאַס-טע, דען אבראַהאַם נאַך פֿעטערסבורג, אין דיא דאַרטיגע אייזענבאַהנשטעטע צו בריגגען, דאַמיט מאַן דאַס אַרטהייל דער געלעהרטען פֿראַפֿעסאָרען אנהאָרע.

קיים אבער האַרטע פֿראַפֿעסאָר אָדלאָוו אין פֿעטערסבורג, דיא שפּראַכע דעס אבראַהאַם באַרקאָוו, דא ערקאַנגטע ער זיא גלייך אַלס איינע עגגלישע; אבראַהאַם פֿרייטע זיך איסערעדענטליך, דאַס ער איינען מאַנן געפֿינדען, מיט דעם ער שפּרעכען קאָנן — אינד פֿראַפֿעסאָר אָדלאָוו ערקלערטע דען אבראַהאַם באַרקאָוו אַלס איינען זעהר געבילדעטען עגגלענדער.

אבער אים נאַטטעס וויללען! (שריִיע דאַס ווייב), וואַהער ווייס מיין מאַנן עגגליש, וויא האַט ער דענן דאַס ווייטע פֿערגעסען?

פֿראַפֿעסאָר אָדלאָוו האַרטע מיט שטייגען ערצעהלען, דאַס אבראַהאַם איין געוואַהנלעכער רוסישער אינגעבילדעטער יודע וואַר, ער בעפֿאַלטע דען אבראַהאַם אין עגגלישער שפּראַכע, וואַהער ער דענן וויא — אינד אבראַהאַם אנטוואָרטעטע עבענפֿאַללס ווייס עגגליש: „איך בין אים בריטיש-קאָלימביא (אין נאָרד-אַמעריקאַ) אים דער שטאַדט גיא-יָעסט-מינסטער. דאַרט האַבע איך אין ווייב אינד אין קינד, אינד אין נאַטט ווייס, וויא איך דאַ צו דיעזעס ווייבע געקאָמען בין!"

יעטצט עגטשטאַנד ערסט אין אינגעמיינעס שטייגען אינד איינע אינגעהייערע פֿערוואינדערונג. דער פֿראַפֿעסאָר ערקלערטע דיא געשיכטע עגגלייער פֿיר איינען שענגלדען בעטיגי, אדער פֿיר איינען מענשען-ווייב, ער לייס דורך דיא בעהאַרלעכע נאַך אַרענבירג שרייבען, איך דער הייז-אַרצט פֿאַן אבראַהאַם באַרקאָוו ווערדע בריעפֿליך בעפֿאַלען, מאַן לייס זאַנאַר נאַך צוויי איינען אים אַרענבירג האַלען, וואַס מעהרערע וואַכען אין אנשפּרוך גענאָמען האַטטע — אינד מאַן וואַרד דאַך ניכט קלייגער! קיין: דיא פֿראַפֿעסאָרען בעגייטעטען דאַס אַלס איין „פּזיכאָלאָגישעס רעטהזעל". אַלס

„עלענדיג! (ריעף איינער פֿאַן דען סאָלדאַטען) ערקענסט דוא ניכט אונזערען הערין, דען בישאָף הונאָ?"

„אינד ווען עס איך דער בישאָף איזט? (ריעף באַב) איזט ער מעהר אַלס דער קאַנז? וויא קאָנן ער אינס הייר פֿערהינדערן, דיעזע יידישען הונדע צו פֿערשלינען, דא עס אונס דאָך דער קאַנז ערלויבט האַט?"

„דאַס איזט ניכט וואַהר! (ריעף בישאָף הונאָ, זאַ דאַס עס אַללע לייטע דאַרען קאָנגטען) ווער האַט דיעזע שענדליכע לינע ערזאָנגען? זאַ ווייסטע איהר לייטע, דיא איהר דיעזעס עלענדען אנפֿיהרער נעהאָרכטע, איהר זייד בעפֿאָלגען? נין דאַס דער קאַנז דאַראַן נעראַכטע, דען יודען עטוואַס לייד צו טהון. דיא יודען זינד זיינע אונטער-טהאַנען, וויא איהר, אונד ער זייד נין דולדען, דאַס איהר זיא בעפֿיהרט, נעהמט איהר לייטע, לענגע אייגע מאָרד-וואַפֿפֿען אַב, וועגען איך דעס קאָנינג צו פֿיסען אונד בישטעט אום גנאַדע, דענן זיין צאָרן איזט אונערמעפֿפֿליך?"

איין ווילדעס לאַכען פֿאַן ווייטע דעס נעזינדעלס וואַר דיא אנשוואָרט איף דיא אנשפּראַכע דעס בישאָפֿס. —

„מיינעס איהר (ריעף באַב), דאַס ווער זאָ מיס אונס שפּיעלען לאַסטען? איהר זאַגטס, דיא יודען ווערען וועלכע אונטערטהאַנען וויא ווער? אי ה ר וואַללטט אונס בעשיצען! וואַס פֿיר איין בישאָף ווער איהר, ווענן איהר מיס דען יודען האַלטעט? נין, בישאָף! ווער זינד ניכט דיא לייטע, דיא זיך אן דער נאוט פֿיהרען לאַסטען, דערהעט נור ווערדע מיס אייערער קליינען רעגיערונגס-אבטהיילונג אום, אונד לאַסטעט אונס אונזער ווערק פֿאַללענדען, עהע ווער איך דען הייטווינג ציינען!"

דא ריעף בישאָף הונאָ אין ווייטער האַכטטען אויפֿרעגונג: „איך וואַללטע איך מיס נוטען וואַרטען בעקעהרען אינד דען צאָרן דעס קאָנינס, דען איהר פֿערזינגעט, פֿאַן

„עלענדיג! (ריעף איינער פֿאַן דען סאָלדאַטען) ערקענסט דוא ניכט אונזערען הערין, דען בישאָף הונאָ?"

„אינד ווען עס איך דער בישאָף איזט? (ריעף באַב) איזט ער מעהר אַלס דער קאַנז? וויא קאָנן ער אונס הייר פֿערהינדערן, דיעזע יידישען הונדע צו פֿערשלינען, דא עס אונס דאָך דער קאַנז ערלויבט האַט?"

„דאַס איזט ניכט וואַהר! (ריעף בישאָף הונאָ, זאַ דאַס עס אַללע לייטע דאַרען קאָנגטען) ווער האַט דיעזע שענדליכע לינע ערזאָנגען? זאַ ווייסטע איהר לייטע, דיא איהר דיעזעס עלענדען אנפֿיהרער נעהאָרכטע, איהר זייד בעפֿאָלגען? נין דאַס דער קאַנז דאַראַן נעראַכטע, דען יודען עטוואַס לייד צו טהון. דיא יודען זינד זיינע אונטער-טהאַנען, וויא איהר, אונד ער זייד נין דולדען, דאַס איהר זיא בעפֿיהרט, נעהמט איהר לייטע, לענגע אייגע מאָרד-וואַפֿפֿען אַב, וועגען איך דעס קאָנינג צו פֿיסען אונד בישטעט אום גנאַדע, דענן זיין צאָרן איזט אונערמעפֿפֿליך?"

איין ווילדעס לאַכען פֿאַן ווייטע דעס נעזינדעלס וואַר דיא אנשוואָרט איף דיא אנשפּראַכע דעס בישאָפֿס. —

„מיינעס איהר (ריעף באַב), דאַס ווער זאָ מיס אונס שפּיעלען לאַסטען? איהר זאַגטס, דיא יודען ווערען וועלכע אונטערטהאַנען וויא ווער? א י ה ר וואַללטט אונס בעשיצען! וואַס פֿיר איין בישאָף ווער איהר, ווענן איהר מיס דען יודען האַלטעט? נין, בישאָף! ווער זינד ניכט דיא לייטע, דיא זיך אן דער נאוט פֿיהרען לאַסטען, דערהעט נור ווערדע מיס אייערער קליינען רעגיערונגס-אבטהיילונג אום, אונד לאַסטעט אונס אונזער ווערק פֿאַללענדען, עהע ווער איך דען הייטווינג ציינען!"

דא ריעף בישאָף הונאָ אין ווייטער האַכטטען אויפֿרעגונג: „איך וואַללטע איך מיס נוטען וואַרטען בעקעהרען אינד דען צאָרן דעס קאָנינס, דען איהר פֿערזינגעט, פֿאַן איהר אבווענדען, דא איהר איך אבער ע״פֿרעגעט, דעס גנאַדע צו טאָדטען, וועלכעס איך איך אים נאַטען אייגעס קאָנינס פֿערקונדיגע, זאַ וואַללט איהר דיא מאַכט דעס נעזעטצעס קענגען לעגען! איף, איהר פֿאַלדאַטען, ערגייפֿטעס דעס ריעגען יי-בייסטאַנד!"

„פֿערזוכעט עס! (שריִיע דאַס ווייבע) איהר זייד נור הונדעיס מענגע, ווי אבער צעהלען נאַך טייזענדען, ווי איינען פֿאַן אונס בעריהרט, ווייד נעדערנעשטאָכען!"

„איזט דאַס אייערע טייזע, אייער נעהאָרכעס נעגען אייערען קאָנג? וואַהלאַן! זאַ גנעשידע דאַס שווערד! פֿאַרוויסט סאָלדאַטען! אים נאַטען דעס קאָנינס הייעס איין!" (ריעף דער בישאָף)

שאַן וואַללטע דיא שלאַכט פֿאַן נייעס בעגינגען, דאַס נעזינדעל שטיטעט נעגען דיא קאָנגלינגען ריישע, וועלכע ווירקליך נור אין קליינער אנצאַהל וואַרען — דא טראַט דיא האַרט נעשטאַלט איינעס נייזען מאַנגעס צווישען דיא ע-ביסטערען.

עס וואַר רבינו יעקב תם, דער זיך נעטרייטע, צווישען דיא קעמפֿפֿענדען צו ווערפֿען, ער זאַה איין, דאַס אויך באַלד דיא קאָנגליכען ריישע פֿאַן דער נאָסען איבער-מאַכט דעס נעזינדעלס נידערגעשטאָכען ווערדען, וואָרוף דאַנן דיא שוטע-לאַן צוריקבלייבענדען יודען מיט נאָך נאָסערע וואוטה נידערגעשלאַכטעט ווערדען קאָנגטען, זיינע ערשיינונג האַטטע זאָ פֿיעל עהרווירדיגעס, דאַסס דאַס יאָהר געשריִיע דער מאָרדער פֿאַר איינינע איינגעבליקע פֿערשטומטע, אינד וועלכעס דיא ריישע האַטטען איין וויינ מיט איהרעס פֿאַרדרינגען צוריקגעהאַלטען. —

„האַלטעט איין מיט אייערעס שרייעט! (ריעף דער רבינו תם מיט ווייס פֿערגעטמבאַרע שטימע) עהע נאָך מעהר בלוט פֿלייסט, פֿערגעהמעס איין וואָרט דעס פֿייע-איך אבווענדען, דא איהר איך אבער ע״פֿרעגעט, דעס גנאַדע צו טאָדטען, וועלכעס איך איך אים נאַטען אייגעס קאָנינס פֿערקונדיגע, זאַ וואַללט איהר דיא מאַכט דעס נעזעטצעס קענגען לעגען! איף, איהר פֿאַלדאַטען, ערגייפֿטעס דעס ריעגען יי-בייסטאַנד!"

„פֿערזוכעט עס! (שריִיע דאַס ווייבע) איהר זייד נור הונדעיס מענגע, ווי אבער צעהלען נאַך טייזענדען, ווי איינען פֿאַן אונס בעריהרט, ווייד נעדערנעשטאָכען!"

„איזט דאַס אייערע טייזע, אייער נעהאָרכעס נעגען אייערען קאָנג? נין דאַס דער קאָנג דאַראַן נעראַכטע, דען יודען עטוואַס לייד צו טהון. דיא יודען זינד זיינע אונטער-טהאַנען, וויא איהר, אונד ער זייד נין דולדען, דאַס איהר זיא בעפֿיהרט, נעהמט איהר לייטע, לענגע אייגע מאָרד-וואַפֿפֿען אַב, וועגען איך דעס קאָנינג צו פֿיסען אונד בישטעט אום גנאַדע, דענן זיין צאָרן איזט אונערמעפֿפֿליך?"

איין ווילדעס לאַכען פֿאַן ווייטע דעס נעזינדעלס וואַר דיא אנשוואָרט איף דיא אנשפּראַכע דעס בישאָפֿס. —

„מיינעס איהר (ריעף באַב), דאַס ווער זאָ מיס אונס שפּיעלען לאַסטען? איהר זאַגטס, דיא יודען ווערען וועלכע אונטערטהאַנען וויא ווער? א י ה ר וואַללטט אונס בעשיצען! וואַס פֿיר איין בישאָף ווער איהר, ווענן איהר מיס דען יודען האַלטעט? נין, בישאָף! ווער זינד ניכט דיא לייטע, דיא זיך אן דער נאוט פֿיהרען לאַסטען, דערהעט נור ווערדע מיס אייערער קליינען רעגיערונגס-אבטהיילונג אום, אונד לאַסטעט אונס אונזער ווערק פֿאַללענדען, עהע ווער איך דען הייטווינג ציינען!"

דא ריעף בישאָף הונאָ אין ווייטער האַכטטען אויפֿרעגונג: „איך וואַללטע איך מיס נוטען וואַרטען בעקעהרען אינד דען צאָרן דעס קאָנינס, דען איהר פֿערזינגעט, פֿאַן

איהר אבווענדען, דא איהר איך אבער ע״פֿרעגעט, דעס גנאַדע צו טאָדטען, וועלכעס איך איך אים נאַטען אייגעס קאָנינס פֿערקונדיגע, זאַ וואַללט איהר דיא מאַכט דעס נעזעטצעס קענגען לעגען! איף, איהר פֿאַלדאַטען, ערגייפֿטעס דעס ריעגען יי-בייסטאַנד!"

„פֿערזוכעט עס! (שריִיע דאַס ווייבע) איהר זייד נור הונדעיס מענגע, ווי אבער צעהלען נאַך טייזענדען, ווי איינען פֿאַן אונס בעריהרט, ווייד נעדערנעשטאָכען!"

„איזט דאַס אייערע טייזע, אייער נעהאָרכעס נעגען אייערען קאָנג? נין דאַס דער קאָנג דאַראַן נעראַכטע, דען יודען עטוואַס לייד צו טהון. דיא יודען זינד זיינע אונטער-טהאַנען, וויא איהר, אונד ער זייד נין דולדען, דאַס איהר זיא בעפֿיהרט, נעהמט איהר לייטע, לענגע אייגע מאָרד-וואַפֿפֿען אַב, וועגען איך דעס קאָנינג צו פֿיסען אונד בישטעט אום גנאַדע, דענן זיין צאָרן איזט אונערמעפֿפֿליך?"

איין ווילדעס לאַכען פֿאַן ווייטע דעס נעזינדעלס וואַר דיא אנשוואָרט איף דיא אנשפּראַכע דעס בישאָפֿס. —

„מיינעס איהר (ריעף באַב), דאַס ווער זאָ מיס אונס שפּיעלען לאַסטען? איהר זאַגטס, דיא יודען ווערען וועלכע אונטערטהאַנען וויא ווער? א י ה ר וואַללטט אונס בעשיצען! וואַס פֿיר איין בישאָף ווער איהר, ווענן איהר מיס דען יודען האַלטעט? נין, בישאָף! ווער זינד ניכט דיא לייטע, דיא זיך אן דער נאוט פֿיהרען לאַסטען, דערהעט נור ווערדע מיס אייערער קליינען רעגיערונגס-אבטהיילונג אום, אונד לאַסטעט אונס אונזער ווערק פֿאַללענדען, עהע ווער איך דען הייטווינג ציינען!"

דא ריעף בישאָף הונאָ אין ווייטער האַכטטען אויפֿרעגונג: „איך וואַללטע איך מיס נוטען וואַרטען בעקעהרען אינד דען צאָרן דעס קאָנינס, דען איהר פֿערזינגעט, פֿאַן

דרעס. איך שפּרעכע צו אייך, איהר מענגע, וועלכע איהר דאַס בלוט מיינער גלייבענס - גענאָסען וויא וואַסער פֿערגאָסען האַבעט! — — א י ה ר האַבט דען פֿייענט-מאַן, דען נאָסס דיעזעס לאַנדע נאַב, אין איינען מאַנדעס נעטצ ע ר ע ק ע נ ס פֿערוואַנדעלט. וואַס האַבען אייך דיא אנשולדיגען קליינען קינדער געטהאַן, דיא איהר אן דער בריסט איהרער מוטטער ערמאָרדעטעס. ווערמוטה אונד אַמטער מיס יעדעס מענשליכע הערץ בייא זאָלכען טהאַטען ע״פֿיללען, אייער בישאָף. דער היטער אייערער רעליגיאָן, שטעהט נון היער פֿאַר אייך, האַרעס זיינע שטימע, דיא אייך צור רייע מאַהנט. האַרעס, וויא ער אייך דען נוטען וויללען דעס קאָנינס פֿערקונדיגעס! איזט ניכט אין נאָסס אים הימעל, צו דעס דאַס בלוט דער הינגעשלאַכטעטען שייענד עמפּאָרשטייגט? בערענקעס, דאַס אין פֿאַטער דעס עבראַהאַמענס אים הימעל איזט, דער אַללע זיינע נעשאָפֿפֿן מיט אונגעדולדיגער ליעבע בעוואַכט אונד זאָגאַר פֿאַר דען צערטרעטענען וואָרט פֿאַר אים שטייבע רעכטענשאַפֿט פֿאַרדעט . . ."

„וואַס האַרעס איהר דיעזען שוועצער אן!" ריעף באַב — אונד מיט זיינעם שווערט שטרעקט ער דען רבינו תם נידער! — מיט הערצ-ערשטעטערנדעס וועהגעשרייא איילטען דיא יודען אויף דען שווערט-פֿעראַנדערטען דיא אונד שוואַרצען אונד ש ר ע ק ע נ ס פֿערוואַנדעלט. וואַס האַבען אייך דיא אונשולדיגען קליינען קינדער געטהאַן, דיא איהר אן דער בריסט איהרער מוטטער ערמאָרדעטעס. ווערמוטה אונד אַמטער מיס יעדעס מענשליכע הערץ בייא זאָלכען טהאַטען ע״פֿיללען, אייער בישאָף. דער היטער אייערער רעליגיאָן, שטעהט נון היער פֿאַר אייך, האַרעס זיינע שטימע, דיא אייך צור רייע מאַהנט. האַרעס, וויא ער אייך דען נוטען וויללען דעס קאָנינס פֿערקונדיגעס! איזט ניכט אין נאָסס אים הימעל, צו דעס דאַס בלוט דער הינגעשלאַכטעטען שייענד עמפּאָרשטייגט? בערענקעס, דאַס אין פֿאַטער דעס עבראַהאַמענס אים הימעל איזט, דער אַללע זיינע נעשאָפֿפֿן מיט אונגעדולדיגער ליעבע בעוואַכט אונד זאָגאַר פֿאַר דען צערטרעטענען וואָרט פֿאַר אים שטייבע רעכטענשאַפֿט פֿאַרדעט . . ."

„וואַס האַרעס איהר דיעזען שוועצער אן!" ריעף באַב — אונד מיט זיינעם שווערט שטרעקט ער דען רבינו תם נידער! — מיט הערצ-ערשטעטערנדעס וועהגעשרייא איילטען דיא יודען אויף דען שווערט-פֿעראַנדערטען דיא אונד שוואַרצען אונד ש ר ע ק ע נ ס פֿערוואַנדעלט.

(פֿאָרטשעטצונג פֿאָלגט.)

דער שטודענטען וועהרענד דעם פאַרטראַגעס דאס טייזענד-שטוممיגע געשריא: «יודען הינים!» צום גלוקע זונד ניכט אללע וויעגער אינווערזיטעטס-פראַפעסאָרען זא וויא בילדאַטה. דיעזער טאָג ערהיעלט איין אנדערער וויעגער אינווערזיטעטס-פראַפעסאָר איינען «ניכט אנטערשרעבענען» בריעף, וואָרין דאַרינער קלאָג געפירט ווירד, דאס בייא זיינען פאַרלעזונגען דיא ערסטען בענקע פאַן דען «האלב-בלינדען» איינגעגאַנגען ווערדען. (בילדאַטה האַטטע געמלדט דיא יידישען מערצי-גער אלס «האלב-בלינדע» בעצייכנעט.) דער פראַ-פעסאָר שטעקטע דיעזען בריעף צו זיך אונד אלס ער טאָגס דאַרויף אין דער אינווערזיטעט ערשיען, דא נאַהם ער דענוועלבען הערפאַר אונד פערלאַז איהן מיט לויטער שטוممע, יעמצט נאַהם ער דאס פראַטאָקאָלל הערפאַר, אים דיא נאַמען דער שטו-דענטען פאַרצולעזען. נון שטעללטע עס זיך הער-רוס, דאס דיא ערסטען בענקע בעקלאָגטן פאַסט מיט לויטער יידישען שטודענטען אנגעפיללט וואַ-רען. דא זאַגטע דער פראַפעסאָר צו דען שטודענ-טען: «זעהט זיא, מיינע הערען, איך וויים ניכט, ווער מיר דיעזען יודענפיינדליכען בריעף געשריע-בען האט. אללין גייים איזט דער שרייבער דעם-זעלבען איין שרעק אונד פערלייטונג. איך האבע מיך איבערצייגט, דאס דיא ערסטען בענקע וואהל גאַסטענטהיילס מיט יידישען שטודענטען אנגע-פיללט זינד. אבער דיעזע יידישען שטודענטען פערדיענען איך פאַללקאָמען, אין דען ערסטען בענקען צו זיטצען, דענן דיא זינד דיא פליסיגסטען אונד בראַוויסטען שטודענטען דער גאַנצען אינווער-זיטעט!» — דיעזע וואָרטע זינד גייים ניכט שאַן, אללערדינגס האט אבער פראַפעסאָר בילדאַטה ניכט אומזאָנסט געלעבט. ער האט אין דער «ענער אינווערזיטעט שולער איינגעשטעללט, דיא דען יודען-האס זא גוט פערשטעהען, אלס דער לעה-רער זעלבסט! דאס יעדאָך קיינע וויטערע שקאַנדאַלע מעהר שטאַטטפינדען, וואָרין אין דער אינווערזיטעט בעקאַנגט געמאַכט, דאס יעגע שט-דענטען, וועלכע זיך איבער דיא בילדאַטהיש געשיכטע נאָך איינען שפעקטאַקעל ערלייבען זאָלל-טען, פאַן דעם וויטערען בעזוכ דער אינווערזי-טעט אבגעשאַפפען ווערדען! (האַפפענטליך ווער-דען זיך דיא יידישען שטודענטען ניכטס צו שולדען קאָמען לאַסען.)

* (איבער דאס שפּפּס-אונ-גליק), דאס זאַמסטאָג אינוויים פאַן בריעמען שטאַטטגעפינדען, האבען ווייד יעטצט געמעל-

---

פאַלליעטאָן.

דיא יודען אין ענגלאַנד.

(37-טע פאָרטזעטצונג.)

דיא נייסטליכען וואָללטען אנפאַנגס ניכט פאָלגען, וויא ערקלערטען דעם נעזינדעל, דאס מאַן אינען בעזואוסטלאָזען אנגלייבינען, דען מאַן צוזאַר ניכט פאַרבערייטעט, ניכט טויפען דאַרף; אבער דאס נעזינדעל פערלאַנגט שטרענג דיא טויפע אונד וואָללטע דיא נייסטליכען נעזואַלטאַם דאצו צווינגען, אומזאָנסט שריע איין נייסטליכער: «וויא וואָללטע איהר יעמצט אין דיעזער קרכע, וויא עכען אינער קאַנע נעקראָגט אונד ווערדט, איינע אלכע נעזואַלטאַם טהאַט בענגעהען?» — אללעס נישצט ניכט, דאס נעזינדעל וואָל-טע שאַן נעזואַלט אנזינדען — אונד דער נייסטליכע מוסטע נעהאָרכען, אלס זין עכען דער נייסטליכע דיא טויפע פאַר-נעהמען וואָללטע. איזט דער אינגליקליכע בענעדיקט צו זיך נעקאָממען. ער ערקאַנגט באלד. וואס מיט איהם נעד שיעהט אונד האַט יעמעמאָליך צו שייען אנגעפאַנגען. זעלבסט דער נייסטליכע וואר נייגיריג, אבער דאס נעזינדעל בעפאַהל — אונד דער נייסטליכע מוסטע נעהאָרכען! מאַן האַטטע בענעדיקט אן הענדען אונד פיססען פעסט נעהאַלטען, מאַן בענעצטע מיט דעם טויפ-וואַססער זיינע שטירנע, דיא פאַאר טויפ-וואָרטע וואָרדען נעשפּראָכען — אונד יעצטט ערסט שלעפפטע מאַן דען נעזואַלטאַם נעשטיפטען, אָהנמעכטיגען יודען אין זיינע וואָהנונג. וויא ער נאַנען בע-וואַפפלאָ לייגען נעבלייבען איזט.

וועהרענד דיעזעס געשעהען איזט, זינד באַב, בייאַן אונד מעהרערע אנהענגער אין דען שטאַטען הו-מענלייטען אונד האַטטען לויט גערופען: «אינער נעקראָ-

דעט, דאס 68 מענשען אויף דיעזעס שפּפּס דורך דיא ענטצינדונג דעס שפּרענג-פולווערס אום איהר לעבען געקאָממען זינד. דאבייא וואָרדען 35 פערזאָ-זאגען שווער פערוואונדעט, פאַן 8 בייזעלדען וויים מאַן נאָר ניכט, וואהין זיא געקאָממען זיינ.

* (אונערהאַרטעס בייאַגען). וואס איממער דער טאַללע יודען-האס נעגען דיא יודען זאגען מאַג, זא פיעל איזט געוויס, דאס איין יודע מיר אייסערסט זעלטען אייגען «מאַרד» זיך צו שולדען קאָממען לייעס. מן בעריכטען אבער דיא צייטונגען, דאס אויף דער קערטעטע - לעבנטיגער שטראַסע (דיעבענבירגען) פאַר קורצעס איין 10-יעהריגער קנאבע מיט צער-שטעטערטעס קאָפּפּ געפינדען ווערדע. איין דייטער גרוי-בעזוטצער שיקטע געמלדט דען קלי-גען קנאבען מיט איינעס געלד-בריעפּפּ אין דען געסטען אַרט צו צו פאַסס, אס עגדיג דעס דאַרפּפּס פאַנד צו איינען יידישען קנאבען, דער אללין אויף איינעס וואגען זאס אונד עבענפאַללס צו פאַסס פיהרט. וויא עס געקאָממען איזט, לאַסט זיך ניכט זאגען, זאפיעל יעדאָך שטעללטע זיך בייא דער אונטערזוכונג הערייס, דאס דער יודען-קנאבע עס וואָרי, וועלכער דאס 10-יעהריגע קינד ערשלאגען האט. אלס דער ריכטער דענוועלבען פראגטע: «וואָרום ער דענן דיעזען מאָרד בעגאַנגען?» — דא ערווידערטע דער יונגעלכע מאָרדער: «דער עלטערע האט מיר 20 קרייצער פערשפּראָכען, ווייל איך איהם אויף דען וואגען געגאַממען האבע; פלאַטלער יעדאָך שפּראָנג ער פאַס וואגען הינאב אונד וואָללטע מיר ניכט צאהלען!» — דיא יודע-פיינדע יעדען גון ניכטס שטאַפּפּ האבען, אס אבער דיא יודען צו שטאַפּפּען, אונד דאָך אויך עס יא גיר איין אנבוזאגנגער, לייסטונגגער קנאבע, דער דען מאָרד בעגאַנגען.

* (איין שרעקלעכער קינדער-מאָרד אונד זעלבסטמאָרד-פּפּר-זוך.) ווייס איינגען טאגען איזט דער זעלבסט-מאָרד פאַסט צו איינער אַרט טייטיגען מאָרד געוואָרדען. ווייד בייגגען דאַסזעלבע ניכט איסער ווענן עס זיך אום איינע אללגעמיין בעקאַנגטע פער-זאָן האנדעלט. דער קינדער-מאָרד אונד זעלבסט-מאָרד יעדאָך, דער זאַבען אין וויאסלוא (באַראַ-יער קאָמיטאט) שטאַטטגעפינדען, פערדיענט שאַן זייגער בעזאָנדערען שרעקליכקייט וועגען מיטגע-טהיילט צו ווערדען. דער דאַרטיגע פאַסט-מיסטער האט געמלדט דעזער טאגע פערזוכט, זיך אונד זיינע דרייא קינדער דורך קאָהלען-דאַמפּפּ צו טאָדטען. אלס ער נאָך איינען שטיגען בעמערקטע, דאס

דיא קינדער נאָך אממער אין לעבענס-צייכען פאַן זיך געבען, דא ערווארטעטע ער דיא אנגלוקליכען קלייגען קינדער מיט אייגענען הענדען, אס פריהען מאָרגען וואָרדע דער פאַסט-מייסטער אים בעיאַסטלאָזען צישטאַנדע אייגעפונדען, דורך שטעללע אַרטליכע הילפּפּ וואָרדע דערזעלבע באלד ווידער אנס לעבען געריפען. דיא קינדער יעדאָך וואָרען בעריישט קאלט אונד שטאַרר. עס שטעללטע זיך צו גון הערייס, דאס אין דער פאַסס-קאַסטע מעהרערע טוזענד גולדען פעהלען. עס וואָר אלזא דיא פריכט פאַר דער שטראַפּפּע, וועלכע דען לייכטזינניגען פאַסט-מייסטער צום זעלבסט-מאָרד געטריבען האט. וואס וואָללטע דערזעלבע אבער פאַן דען אנשולדיגען קליינען קינדערן האַ-בען? יעטצט ווירד ער ניכט בלאס פיר דיא זעלד-פערגאַנגענהייט, אונדערן נאָך מעהר פיר דען דריי-פאַכען קינדער-מאָרד דיא שטראַפּפּ ערלדלען מיססען.

* (זעלבסט-מאָרד אייגעס יודען.) אין געייסער אַרט פלעגט, דער אין איינעס גאַסען געשעפּפּטס-הויזע אין טעמעש-וואר בעשעפּפּטיגט וואר, האט אם 6 דיעזעס זיינעס לעבען מיטטעלס איינעס פיסטאָלען-שיססעס אין ענגיר געמאַכט. פלעט מיסטע זיך פאַר עטוואַ צוויי וואָכען פאַן זיינער פרוא שיידען; נון זאָלל-טע דערזעלבע אבער אויך זיינען דיענסט פעהלען. — ער נאַהם זיך אלל דיעס זא זעהר צו הערצען, דאס ער זיך זעלבסט אין דען טאָד שטירצטע.

איינע האַכסס-מערקווירדיגע בעגעבענהייט.

ווער האַכען הייטע אינזערען לעזערן איינע האַכסס-אינטערעסאַנטע געשיכטע, וויא זיא פיעל-לייכט ווידעס דיא וועלט שטעהט ניכט פאַרגע-קאָממען איזט, צו ערצעהלען. זיא איזט זא אנדער-באר אונד זא אהנע גלייכען, דאס ווער איהר קיינ גלייכען שענקען ווירדען, ווענן זיא ניכט פאַן דער פעטערסבורגער מעדיצינישען אַכעדעמיע מיט-געטהיילט וואָרדען ווערע. דיעזע וואַכענשריפט איזט אייגע וויסענשאַפטליכע צייטונג אונד בע-פאַסט זיך ניכט מיט ערדיכטעטען, אויזזעהען-מאַכענדען געשיכטען, זאנדערן מיט דען קראַנק-הייטען דעס קאָרפּערס אונד דער זעעלע.

אונד נון צור זאַכע!

דיא שטאַדט אָרענבורג (רוסיש הייסט זיא «אָאַ») ליעגט אים אייראָפּאַיישען רוסלאַנד אם אידאַל געבירגע אינווייס דער אזיאַטישען גרענ-צע. דאָרט וואָר אינגעפעהר פאַר איינעם יאהרע

טער קאַנע ריכאַרד עשטהילטע זאָגען דען בעפעהל, צו ערגען זייגעס קראַנגנגס-מאַנגס אללע יודען צו פלינדערן אונד צו מאַרדען! דיעזע ערדיכטעטע לייגע האט איבעראַל נעהאָר געפונדען, דאס נעזינדעל איזט באלד צו איינעס נאָסען, שרעקליכען הויסען הערגאַנגזאַכסען. דיא ערהי-כטען בריגע, וועלכע אונשולדיגע בלוט ניכט פערגיסען וואָלל-טען, האַטטען זיך וואָהל צייטגעגאַנגען, אונד זאַמס האַט-טע זיך גור דיא אונטערסטע עגמיינע פאָלקס-קלאַססע צו-זאַממענגעאָפּפּטעט. וואס עכען דיא נעפאָהר פיר דיא יודען נאָך שטיינערטע. דיעעס יאָהר נעזינדעל וואר צו יעדער שאַנד-טהאַט עגשלאַססען אונד שרעקטע פאַר קיינעס נייי-על צוריק, מאַן פערזאַממעלטע זיך צוערסט אים ווירטס-הויזע, אים זיך איינען ריישע אנצוזאָגען אונד דיא «קיראַשע» צו שטיינערן.

שאַן וואָרען הונדערטע פאַן יודען, וועלכע דעם ווישהערדען נעזינדעל בעגעגנעטען, ערמאָרדעט, איהרע קלי-דער וואָרען נעריכט אונד דיא נאַקטען בלוטיגען לייכנאַמען לאַנגען אויף דען שטראַסען אומהער: שאַן וואָרען הייטע ערבאַכען אונד דיא איינוואָהנער גענעלין נעדערגעשלאַכ-טעט: דא קאַם עגדלעך אויך דיא נאַכריכט אין דען קאַנע-ליכען פאַלאַסטע, ווערכע מאַן אנפאַנגס נאָר ניכט גלייבען אים גראָסען זאַאלע דעס פאַלאַסטעס וואָר יא איין גלעז-צענדעס פעסט פערגאַשטאַלטעס, אללעס מאַנגטע אונד ווייכטע, ווער וואָללטע נון אהנען, דאס אין דער צערגעגען הייעלטען עס נאָר ניכט דער מיהע ווערטה, דאס נאַכריכ-ווייטער מיטגעטהיילען, דיא דא מיט דיעזער «קלייניגקייט» דיא פעסטליכקייט ניכט שטאַרען וואָללטען. נור דער דיע-נער דעס בישאָפּפּ הונא אילטע אللגאַנגליך צו זיינעס

פאַלליעטאָן.

דיא יודען אין ענגלאַנד.

(37-טע פאָרטזעטצונג.)

דיא נייסטליכען וואָללטען אנפאַנגס ניכט פאָלגען, וויא ערקלערטען דעם נעזינדעל, דאס מאַן אינען בעזואוסטלאָזען אנגלייבינען, דען מאַן צוזאַר ניכט פאַרבערייטעט, ניכט טויפען דאַרף; אבער דאס נעזינדעל פערלאַנגט שטרענג דיא טויפע אונד וואָללטע דיא נייסטליכען נעזואַלטאַם דאצו צווינגען, אומזאָנסט שריע איין נייסטליכער: «וויא וואָללטע איהר יעמצט אין דיעזער קרכע, וויא עכען אינער קאַנע נעקראָגט אונד ווערדט, איינע אלכע נעזואַלטאַם טהאַט בענגעהען?» — אללעס נישצט ניכט, דאס נעזינדעל וואָל-טע שאַן נעזואַלט אנזינדען — אונד דער נייסטליכע מוסטע נעהאָרכען, אלס זין עכען דער נייסטליכע דיא טויפע פאַר-נעהמען וואָללטע. איזט דער אינגליקליכע בענעדיקט צו זיך נעקאָממען. ער ערקאַנגט באלד. וואס מיט איהם נע-שיעהט אונד האַט יעמעמאָליך צו שייען אנגעפאַנגען, זעלבסט דער נייסטליכע וואר נייגיריג, אבער דאס נעזינדעל בעפאַהל — אונד דער נייסטליכע מוסטע נעהאָרכען! מאַן האַטטע בענעדיקט אן הענדען אונד פיססען פעסט נעהאַלטען, מאַן בענעצטע מיט דעם טויפ-וואַססער זיינע שטירנע, דיא פאַאר טויפ-וואָרטע וואָרדען נעשפּראָכען — אונד יעצטט ערסט שלעפפטע מאַן דען נעזואַלטאַם נעשטיפטען, אָהנמעכטיגען יודען אין זיינע וואָהנונג. וויא ער נאַנען בע-וואַפפלאָ לייגען נעבלייבען איזט.

וועהרענד דיעזעס געשעהען איזט, זינד באַב, בייאַן אונד מעהרערע אנהענגער אין דען שטאַטען הו-מענלייטען אונד האַטטען לויט גערופען: «אינער נעקראָ-

---

דיא קינדער נאָך אממער אין לעבענס-צייכען פאַן זיך געבען, דא ערווארטעטע ער דיא אנגלוקליכען קלייגען קינדער מיט אייגענען הענדען, אס פריהען מאָרגען וואָרדע דער פאַסט-מייסטער אים בעיאַסטלאָזען צישטאַנדע אייגעפונדען, דורך שטעללע אַרטליכע הילפּפּ וואָרדע דערזעלבע באלד ווידער אנס לעבען געריפען. דיא קינדער יעדאָך וואָרען בעריישט קאלט אונד שטאַרר. עס שטעללטע זיך גון הערייס, דאס אין דער פאַסס-קאַסטע מעהרערע טוזענד גולדען פעהלען. עס וואָר אלזא דיא פריכט פאַר דער שטראַפּפּע, וועלכע דען לייכטזינניגען פאַסט-מייסטער צום זעלבסט-מאָרד געטריבען האט. וואס וואָללטע דערזעלבע אבער פאַן דען אנשולדיגען קליינען קינדערן האַ-בען? יעטצט ווירד ער ניכט בלאס פיר דיא זעלד-פערגאַנגענהייט, אונדערן נאָך מעהר פיר דען דריי-פאַכען קינדער-מאָרד דיא שטראַפּפּע ערלדלען מיססען.

* (זעלבסט-מאָרד אייגעס יודען.) אין געייסער אַרט פלעגט, דער אין איינעס גאַסען געשעפּפּטס-הויזע אין טעמעש-וואר בעשעפּפּטיגט וואר, האט אם 6 דיעזעס זיינעס לעבען מיטטעלס איינעס פיסטאָלען-שיססעס אין ענגיר געמאַכט. פלעט מיסטע זיך פאַר עטוואַ צוויי וואָכען פאַן זיינער פרוא שיידען; נון זאָלל-טע דערזעלבע אבער אויך זיינען דיענסט פעהלען. — ער נאַהם זיך אלל דיעס זא זעהר צו הערצען, דאס ער זיך זעלבסט אין דען טאָד שטירצטע.

איינע האַכסס-מערקווירדיגע בעגעבענהייט.

ווער האַכען הייטע אינזערען לעזערן איינע האַכסס-אינטערעסאַנטע געשיכטע, וויא זיא פיעל-לייכט ווידעס דיא וועלט שטעהט ניכט פאַרגע-קאָממען איזט, צו ערצעהלען. זיא איזט זא אנדער-באר אונד זא אהנע גלייכען, דאס ווער איהר קיינ גלייכען שענקען ווירדען, ווענן זיא ניכט פאַן דער פעטערסבורגער מעדיצינישען אַכעדעמיע מיט-געטהיילט וואָרדען ווערע. דיעזע וואַכענשריפט איזט אייגע וויסענשאַפטליכע צייטונג אונד בע-פאַסט זיך ניכט מיט ערדיכטעטען, אויזזעהען-מאַכענדען געשיכטען, זאנדערן מיט דען קראַנק-הייטען דעס קאָרפּערס אונד דער זעעלע.

אונד נון צור זאַכע!

דיא שטאַדט אָרענבורג (רוסיש הייסט זיא «אָאַ») ליעגט אים אייראָפּאַיישען רוסלאַנד אם אידאַל געבירגע אינווייס דער אזיאַטישען גרענ-צע. דאָרט וואָר אינגעפעהר פאַר איינעם יאהרע